Bitesize

Cynaliadwyedd dŵr

CAL	Haia. Cal dw i, a dyma Mags, fy chwaer.
MAGS	Mae pob rhifyn yn hidlo'r stwff does dim angen i chi wybod am gemeg...
CAL	…ac yn eich socian efo'r stwff defnyddiol.
MAGS	Cynaliadwyedd dŵr ydy pwnc y rhifyn yma.
CAL	Ie, bydd dŵr yn cael ei bwmpio i'n tai ni, yn syth i'r tap. Ond cafodd y dŵr yma daith hir cyn cyrraedd fy ngwydr i. Beth am fynd yn ôl ryw awr neu ddwy? Mae'r rhan fwyaf o'r dŵr yn ein tai ni'n dod o'r glawiad i lynnoedd a chronfeydd dŵr. Tyniad ydy enw'r broses. Ond mae angen trin a glanhau'r dŵr achos... ych, beth yn y byd ydy hwnna? O, afiach… Mae angen puro'r dŵr 'ma. Allan fan 'na, mae'n digwydd ar raddfa ddiwydiannol.
MAGS	Allan lle?
CAL	Allan fan 'na, yn y gweithfeydd trin dŵr. Cam un – gwaddodiad. Mae hyn yn digwydd mewn tanciau enfawr. Mae gronynnau solet mawr yn setlo – ydych chi'n gweld? Mae disgyrchiant yn eu cadw ar waelod y tanc mewn math o 'slwdj'. Mae hyn yn gallu cymryd amser, felly disgyrchiant amdani. Reit, mae'r dŵr yn edrych yn gliriach. Cam dau – hidliad. Mae hyn yn tynnu gronynnau anhydawdd llai. Drwy arllwys dŵr drwy haenau o dywod a graean, mae'r gronynnau lleiaf yn aros ar ôl. Yn olaf, cam tri – clorineiddiad. Mae clorin yn diheintio'r dŵr, a lladd unrhyw ficrobau – ta-ta bacteria, hwyl fawr afiechydon iych. Wedyn mae'n gallu cael ei ddosbarthu a'i bwmpio i'ch cartref, yn saff i'w yfed.
MAGS	...ac i gael cawod hefyd?

© Hawlfraint BBC

CAL	Ydy, ond rydyn ni'n cymryd yn ganiataol bod dŵr yn y tap drwy'r amser. Mae'r boblogaeth yn codi, a busnesau'n defnyddio mwy o ddŵr. Ledled y byd, gallai'r galw fynd yn uwch na'r cyflenwad.
MAGS	Efallai bydd prinder dŵr yma yng Nghymru hyd yn oed. A beth am newid hinsawdd?
CAL	Mae capiau iâ'n toddi'n gyflymach, ac yn cynyddu lefelau dŵr y môr. Felly, mae angen trin y dŵr yn fwy, fel ei fod yn ffit i'w yfed a'i ddefnyddio. Ac efo'r tymheredd byd-eang yn codi, a sôn am fwy o sychder, bydd mwy o alw am ddŵr, ond llai ar gael.
MAGS	Oherwydd hyn, ar ben y difrod i'r amgylchedd, bydd y gost yn codi hefyd. Felly, arbedwch ddŵr lle'n bosibl, gan dy gynnwys di, Cal.
CAL	Mags.
MAGS	Roeddwn i wastad yn meddwl mai pwnc reit sych oedd cynaliadwyedd dŵr.
CAL	Ond rydyn ni wedi arllwys dŵr oer ar hynny, do?

© Hawlfraint BBC